Број 44 У Новом Саду, у уторак 26. фебруара 1908 Година XLIII.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот.
За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за цела године 2 круне, на целу годину 4 кр. а за стране земље годишње 6 круна 50 пот.
Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чанића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 27.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Мало одговора.

I

Ми смо у једном од прошлих бројева донели извештај Саборског Одбора тим поводом, што је др Малешевић поднео оставку, као заступник манастира Бездина и Сентђурђа Ми смо тачно изнели све податке и свако ко год уме мислити мора се с нами сложити, да у овој ствари оставке др Малешевића нису ни мало чисти прсти Међутим јучерањи „Браник“ дао се у посао, да свали сву одговорност због ове оставке ли мање ни више, већ на — Саборски Одбор

Вели „Браник“, да у тој парници није постојао између др. Малешевића и Саборског Одбора, као и једног другога садруга му онај споразум, који је при тако важном деловању нуждан. „Браник“ не каже име тог другога садруга, но ми видимо, да је он прикрио се и циља на др. Миту Мушицког. На првом кораку прва лаж!! Др Мушицки заступао је увек то мишљење, да се у манастирској парници сви правозаступници имају увек споразумевати и само оно радити, што међу собом споразумно углаве Др. Мушицки баш са тога разлога у седници Саборског Одбора од 2. септембра прошле године није се хтео примити заступања у манастирској парници јер је страховао, да се неће поновити она иста игра, каква се одиграла у истој парници пре 6 месеци раније Предвиђао је, да ће др Малешевић остати онај стари немирњак, какав је био и пређе и да ће кад тад показати се немогућан сваки споразуман рад с њим. У тој седници Саборског Одбора др. Мушицки највећом жестином одбијао је од себе, да прими заступство, јер је предвиђао ужасне тешкоће, које ће наступити баш због скроз не поузданог држања др. Малешевића И само притиску својих пријатеља попустио је др. Мушицки, те се примио поново, да заступа манастире Том прилик м уст новио је Саборски Одбор она начела, којих се имају држати правозаступници, да би се могао осигурати споразуман рад правозаступника у овој парници и тада је донео ову одлуку, коју дословно саопштавамо: „Ради што успешнијег и једнообразнијег поступка у парници упућују се сви правозаступници, да цео поступак у **конференцијама одлучују**, које ће конференције на замолбу правозаступника, нарочито у случају, да се у мишљењу развију, сазивати др. Бранко Илијћ, фискал српских народно црквених фондова и заклада, не постигне ли се споразум ни на самој конференцији имa фискал српских народно-црквених фондова одмах учинити извештај председништву Саборског Одбора с молбом, да се исти у седницу сазове, и у спорном предмету одлуку донесе“.

Ову је одлуку Саборски Одбор уручио свима правозаступницима, па и самом другу Малешевићу 21 септембра прошле године и др. Малешевић није приговарао ништа Али ако није приговарао, он се зато ипак није држао тога Он је и надаље радио све на своју песницу, али се зато „Браник“ ипак не стиди, да пребаци Саборском Одбору и др Мушицком, како су они бајаги криви, што др Малешевић није могао **споразумно** да ради Др. Малешевић није се никад обраћао др. Илијћу и тражио, да се правозаступничка конференција сазове и поједине ствари споразумно реше, већ пита више, кад је др. Илијћ на захтев осталих правозаступника сазвао за 10 октобар конференцију у Будимпешту, др. Малешевић није дошао на исту, те је онда сазвана на 12 дана касније нова конференција у Карловце, која се и одржала и на којој је др. Малешевић непрестано јапио на томе, да Саборски Одбор његов трошковник од 5259 К измири и ако је већ у ту цељ 8600 К добио. Саборски Одбор издао је ову ствар једном пододбору и овај је проучивши ствар изјавио, да је прерано установљавање одветничког хонорара, јер је парница још у току и та да је Саборски Одбор начелно решио да правозаступници за своје издатке и хонорар имају добити једну утврђену награду, као што је то и право. Др. Малешевић међу тим знао је за ово и даље је ћутао, јер своје објашњење и образложење гледе трошковника као што је то право себи задржао, Саборском Одбору није ни поднио.

Кад овако стоји ствар, питамо ми „Браник:“ како је смео др. Малешевић послужити се беневоленцијом противника и тражити најпре једномесечну одгоду, а кад је и ту добио тражити још 5 месеци и 10 дана одгоде? Питамо ми: смели један правозаступник без знања својих странака и без пристанка и споразума осталих другова и правозаступника тражити одгоду и тако изигравати интенције Саборског Одбора и осталих у конференцију позватих фактора? Је ли то дедовина дра Малешевића да он може на своју песницу радити и не тражити пристанак осталих фактора, нашто је изрично одлуком Саборског Одбора, био упућен. — Ако није хтео да се покори одлуци Саборског Одбора он је требао повући **одмах** конзеквенције и онда не би манастирска парница могла доћи у тако незгодан положај, у каквом се данас налази кад је др Малешевић само власно узео одгоду до 10 јуна Такав поступак није ништа друго, већ један злонамеран дисциплинаран прекршај за који треба др. Малешевић пред надлежним форумом, да одговара. Да има др Малешевић и трунке свести и частољубља, он би м рао тражити сам против себе дисциплинарну истрагу и односно путем и начина, да себе од оваке тешке оптужбе рехабилитира. Није суд „Бранника“ меродаван у овој ствари већ суд талешког форума. И док се год др. Малешевић законитим путем не рехабилитира, ова мрља не може се са његова лица спрати

Богослови и „Србобран“.

Карловци, 23. фебруара.

У задњем броју „Srbobrana“ има под натписом „Ко је болестан“ и један пасус, који се по својој садржини односи на радикале богословце. Нисам мислио, да су у редакцији „Srbobrana“ тако мало обавештени о стању ствари у богословији. Писац тога чланка никако не познаје богослове и њихову спрему, како ни својих присташа, тако ни радикала. Или се пак прави луд и тако наиван па мисли е ће му одмах свако повјеровати „Та Боже мој

ПОДЛИСТАК.

АРХИМАНДРИТ ИЛАРИЈОН РУВАРАЦ.

(Нови прилози за његов животопис.)

XII.

Њен рад колико је помогао српској историјографији да коравне новим путем, толико је исто српском народу нанео знатне штете. Не ради тобожње истине, која је отривена, него ради неродољубивог тона који је уведен и којим се ударило у понижавање и ругање свега што је српско. *А на челу овог књижевног правца стајао је Иларијон Руварац, који је све порицао, па напосле и да има Србоља.* Особењак и сметењак у сваком правцу, он није одмеравао своје речи у односају према српским противницима и према добу у коме живимо, и што су српски непријатељи са већом слашћу гутали његове речи, с там је он већма држао да му је задаћа да грди и ружи. Да је од њега спремнији и образованији човек, као што је др. Радонић, улетео да за Руварца тражи да му се свет диви и да га као великана поштује, знак је, *да је и овај за свој позив неспреман и да не зна, да је историја једног народа његов посредник између прошлости и будућности и да она има друге циљеве него само оне за које је Руварац знао.* Руварцу је било смешно родољубље *и он је држао да историјографија са родољубљем нема никаквог посла.* Истина, то је по његовом мњењу било главно. Он је као и код распрагљања разних питања, поједина искинуо из органичне целине и расматрао за себе. Тиме му је измакнула веза догађаја са осталима и он је долазио до резултата смешних и чудноватих.

То је исто радио и са »истином« својом или историчном. Он је хтео истину а тим, *што ову није знао довести у свезу са оним чему она служи, он је наудио и истини и књижевности и народу и себи.* У место користи он је нанео штету. Постао је досадан у друштву и у књижевности и ко га је читао остао је незагрејан и ладан. Нити је могао кога уверити да је оно што пише истина, нити да од те истине може бити користи. Данас нема човека који Руварца може читати и који би за читање његових расправа имао времена. У њима осим нешто зрнева, нарочито у главним, нема ничег чиме би се било лајик било стручњак могао на дуго користити и чиме би се на читање утрошено време исплатило. *Њему је међу другим стварима оскудевало и политично образовање које историк мора имати а које се састоји у томе, да зна зашто пише и какве циљеве његово писање има.* Непознавање ове задаће, одводи писце на велике странпутице и прави од науке шпорт, на који се често троши врло много времена, што пак за кратко време постане празном сламом која није ни за то. Толико је њих засветлило као метеор многи су изазвали чђење и постали за живота славни а после смрти отишли у заборав Таких књижевних и политичких метеора било је и код нас а није немогуће да ће се једном и Иларијон Руварац моћи у ове убројати. И код других нар да било је такових људи. Било је војника и правника; политичара и медицинара, говорника и државника, романтичара и песника и т. д. Већина од њих, већ је код идуће генерације изгубила углед и поштовање. Нису били праве величине; *нису имали око што права величина треба да има а то око: што се не може подражавати* У историјографији има мноштво историка али су ретко посејани Тукидид и Тацит, Гибон и Мекони, Тјер и Гизо, Ранке и Момзен, а код нас малих народа и — Рајић. Оскудева им afflatus divinus. Руварац га није имао Његов је, иако пре већ рекосмо видик био низак и сва друга својства тако умерена, да је требало необично много љубави и непознавања онога, што велики људи морају имати, да га човек може назвати геријалним и епохалним човеком. Као да се је доктор Радонић бојао да мало каже, увеличао је он свако од његових својстава, да не би после, кад се много одбије, мало остало. Није знао што један енглески писац за списатеље и књиге вели: *да им вредност у јавном мњењу не од-*

како би и могло бити другачије кад тако „Srbobran“ пише“, а брат рођени уредника „Srbobranovog“ професор је у богословији Но позивамо тога писца нека се други пут бољим доказима наоружа, па онда нека изађе на јавност Прије свега требао је запитати ректора Вучковића, какови су радикали богословци у интелектуалноморалном погледу. Ако му ту не би било доста, требао је запитати Валеријана Прибићевића: та тај предаје у све четир године, па би му најбоље знао казати какви су радикали у интелектуално моралном погледу То је требао учинити пре него што је ону глупост избацио из своје промућурне главе. На крају још молимо нека нам фактима потврди своју тврдњу, да су наиме радикали богословци у интелектуално моралном погледу слабићи

Чикамо га, ако може У противном случају сматрамо га лажом и нитковом. Она пак навод где каже како богослови називају „Заставу“ св Писмом, мислим да не треба ни побијати, јер један богословац никад тако не може озбиљно да говори.

А где се каже да има богословаца и такових који не читају „Заставу“, а кажу за себе да су по урођеном нагову радикали, то донекле и стоји. Јер нико неће тврдити да народ наш није демократски народ. А која је странка демократскија — ако би се тако могло рећи — од радикалне странке. Њен је програм из срца народног извађен, што је ко крив, што појединац и по срцу осећа где му је место Ту му је место, да у радикалној странци, у странци народној, боме ваљда тек није место међу православним Хрватима Овом приликом долази ми на памет један пример, који се баш сад недавно у Карловцима догодио Помешао се један Хрват међу Красојевићеве изборнике Али кад је видео изборнике Николићеве, а он ће тек: „е браћо, морам с онима срце ми каже, да с њима гласам“ Да, радикали богословци осећају и по срцу да су радикали, да су синови народа српског, који се никако не може загријати за такога брата, који му јаму копа.

Која је конзисторија законита.

Пре кратког времена позвао је „духовити говорник“ и „одлични каноњер“ поп Гига Јовић у „Бранику“ свештенство архидијецезе карловачке на договор, на коме би се имало „одлучити“ која је конзисторија „Анатолијева“ или „нова Јеремићева“ законита! Осим једног виспреног брата и пријатеља из Брестача нико се до данас није одазвао позиву Вучковићеву и Маширевићеву пардон поп Гигином. Тако и треба Зар још ровити и правити смутњу у цркви нам народној, зар још није доста чуда и покора, које починише Анатолије и њему слични пузавци! Српско свештенство је свесно и зна, да је она конзисторија законита, која је последњом епархијском скупштином изабрата и само њој ће се покоравати и њу потпомагати — Исто тако и црквене опћине примаће поднеске и дописе само од оних власти, које су у последњој скупштини изабрате Извештени смо да се велика већина свештеника и црквених опћина спрема, да „заменике проте Јеремића, а узурпаторе автономних власти доч-ка онако, како заслужују Колико нам је до данас познато први корак у томе правцу учинио је млади и честити свештеник у Нерадину Коста Сепер. Он је наиме сазвао скупштину црквене опћине, те је сабраним скупштинарима, на основу автономних закона протумачио и разложио законитост нове конзисторије и административног одбора те позвао црквену скупштину и председника, да се само тим властима имају покоравати, а сваки допис Анатолијеве и Обреновићеве конзисторије и административног одбора имају сматрати као и да није дошао, јер су такви дописи од насилника у нашој автономији Поздрављамо тај корак младог и одлучног свештеника и радикала, те се надамо да ће и остали свештеници тако учинити А Анатолије Иван и Рацко нека и даље свирају у карабе.

Ириг 23 фебруара (7 марта) 1908

Истинко.

Отворено писмо

четском народносном посланику

господину

Саву Вулетићу

Цетиње.

Одвећ ме изненадило, кад сам у 57. бр. »Гласа Црногорца« (од 15. о. м.) а у записнику XI. редовне скупштинске сједнице прочитао, да у Вашем дијалектичком разметању пред народним представништвом кажете и то: »да сам ја био министар, не бих примио за професора... ни Марка Лековића«...

Па пошто тој пресуди не наводите основе ни оправдане разлоге, а ја са своје стране нијечам јој дао никакв повода, то се према њој које постављање даде карактерисати самовољство, а ја као неискрен син отаџбине. То би била грдна неправда и клевета, а ево зашто:

Ово моје постављање — односно унапређење — потекло је рјешењем књижевског просвјетног савјета много раније, него је постао министром данашњи министар просвјете, на кога сте, како се чини, наперили ту пресуду као приговор за протежирање; а просвјетни је савет поменутоме рјешењу имао за основицу мој кандидатски диплом и моју досадашњу службу са обзиром на закон. То је у осталом и Вама лично познато да је моје унапређење на законској основи: Ви сте назад три године лично одобравали моју кандидатуру за ову исту службу; навалисте разлоге, којима је ондашњи заступник министар просвјете одбијао је, »глупим и неправилним«. Дакле, ђе Вам је досљедност и истина?

Овим нападањем наводите ме, да у прикос својој скромности истакнем: да моје најбоље колеге из скамија основне, средње и велике школе нијесу ми измицали; да је мој дугогодишњи рад са учитељске катедре само похвалама праћен као бољег наставника-васпитача; да сам поштено и истински синовски руковао у своје вријеме са крупним сумама државног новца; да ме, као још недорасла ратника, не би похудили неки од најодлучнијих прегаоца, који се истакоше у Велешу, на Вучјем Долу и при освајању Зогања у Крајини нит би ми вјерну дружбу отказали. — Све ово би се дало врло лако документирати.

Према наведеноме, г. Вулетићу, држим, да ни онај римски Цицерон не би имао пребацити ми самовољство, лукавство и неискреност спрам отаџбине и господара ради потраживања и примања овог положаја, док за њем осјећам снаге и оспособљења. Нит би ми пристала таква пресуда од стране ма којега старосовнога Црногорца, а камо ли од једнога новијије...

С тога најозбиљније препоручујем вам, г. Вулетићу, да у будуће управите ваше ораторство пред народним представништвом на стварне и корисне по отаџбину предмете, а не на дон-кихотско истрчавање, којим, осјећајући се пресићен авансима, вријеђате друге у њиховом трудом стеченом праву.

Подгорица, 22. децембра 1907. г.

Марко Лековић,
наставник гимназије.

Књижевност.

Словенско питање и бројно стање Словена.

— Т. Д. Флорински. —

Прије кратког времена издао је чувени руски професор Т. Д. Флорински једну врло занимљиву књигу под насловом: »Словенско питање, статистичко-етнографски преглед савременог Словенства«.

Ово своје дјело разрадио је речени професор у пет одјељака: У првом одјељку је оцртан територија који заузимају поједина племена и назначена је у колико је могуће, тачна граница тих разних територија: у другом одјељку се наводе страни елементи, који живе у појединим словенским земљама, и који долазе са Словенима у додир; у трећем одјељку налазимо имена појединих словенских народа и њихових огранака; у четвртом одјељку су наведени статистички резултати, на основу најновијих података о многобројности словенских племена, и њиховим вјерским односајима; у петом одјељку расправља писац о статистичко-етнографским појединостима, и о политичким односајима међу словенским народима.

Немогуће нам је да се опширније позаба-

рећује оно што се о њима каже, него оно што сами кажу.

Озакан је био Руварац како га ми описасмо а није онакав, какав га је учени али збуњени Радонић хтео у »Летопису« приказати. Стварна критика његовог рада зна, да је Руварац био књижевни односно историјографски раденик, који је много допринео да се стара српска политична историја размрси али она не може допустити, да она карикатура у »Летопису« постане извором за познавање његовог рада и положаја у историји српске књижевности. Онаке се фраве морају озбиљно одбити. Да је недостатке традиције и старијех писаца исправио, *не значи још да мора бити историчар и да је сваки историк који се с историјом бави и историју пише. Историчар мора знати друго нешто, него само набрајати године, означивати изворе и лепо и лако приповедати.* С тим није испуњено све што се од историка захтева. Као што неко може бити музички критичар а не бити и композиста, тако је и то у историјографији. Хектор Берлиоц био је један од најславнијих француских музичких критичара XIX. века а средњи композиста. Доктор Љубомир Недић код нас био је знаменит критичар а никакав песник. При свем том његове су критике неких српских песника праве ремек-дела у српској књижевности. *Одавно је критика једна грана књижевности,* као што су роман, поезија, историјографија и т. д. — Руварац је знаменит критик али нити славан, нити епохалан историчар, шта више ни обичан. *јер му је све оскудевало, што чак и обичан историчар мора имати: поглед на догађаје и спрема, да везу међу онима нађе и њихове узроке растумачи.* Но и као критичар није био велик и ми смо горе опширно изложили, каква је његова критика била и које су њене мане биле *И као критичару му је недостајала спрема у оном, што критика осим логике треба. У* »Монтенегрини« се видело, да су му проблеми државног права и међународног права сасвим страни и да је говорио и писао о држави, односајима између држава, суверенитету, државној подчињености и протекторату, државним дажбинама, односају државних делова међу собом и према целини и т. д., — *не имајући управо појма о основним стварима државног и међународног права.* А пишући о Црној Гори и расматрајући њен односај према Турској и Млечанима, кроз векове и о томе је морао штогод знати? *Ваљан се историк не може ни замислити без познавања ових правних грана.* Добар део догађаја на политичној позорници збио се и збива се услед поремећених правних односаја државе, појединих својеза њихових и друштвених интереса. *Сваки правни поредак израз је свагдашњих потреба и прилика државе и друштва.* То историчар мора знати, ако неће да буде само »елегантан приповедач« који пише романе и новеле. А Руварац нема за себе ни ово последње.

Руварац је дакле заслужан историјографски критичар и то му радо и са задовољством признајемо. Ми смо већ једаред а можда и дваред рекли, да се његове заслуге за српску историјографију озбиљно не могу оспорити шта више да су и велике. Његова работа није мала и успех је његов знатан. Он је проверио и проширио Рајићеве путеве, он је хронологију на небројено места исправио, он је српску историчну генеалогију на више места утврдио, он је у многим спорним стварима унео светлост. На много места *и то у најважнијим својим радовима* да богме, да је претрпео потпун фијаско али, да се његови успеси ма како увеличају а његови недостатци ма колико забашурују, ипак његов укупан рад не би могао поднети оне одвратне епитете, којима је доктор Радонић украсио његово име и опитао његов рад. *На њему нема ничег од великог човека и ума, славног историчара и генија.* Он је био човек собе и књиге, — *учен калуђер,* који је свет, живот, људе, политику, догађаје, историју, страсти, и т. д. с истим очима посматрао, као што оно гледаоц у музеју посматра историјско оружије, справе и утвари не испитујући какви су догађаји с њима везани и шта се је збило с онима који су ове ствари некад носили.

вимо овом занимљивом књигом, с тога наводимо неке најинтересантније појединости.

Словенске земље обухватају 400 хиљада квадратних географских миља. Словенска племена дијели професор Флорински на девет народа и то: Русе, Бугаре, Србо-Хрвате, Словенце, Чехе, Словаке, Лужичке Србе и Кашубе.

Крајем 1906. год. износио је број Словена 148,521.000. Између њих 102,840.000 Руса Бугара 5,440.000, Србо Хрвата 9,135.000 Словенаца 1,475.000, Чеха 7,237.000, Словака 2.671.000, Лужичких Срба 157.000, Пољака 19.200.000, Кашуба 366.000.

Сваке године износи прираштај год Словена просјечно 1·7%, тако да се број њихов сваке године повећава са 2,600.000 душа Према томе би за 15 година, т. ј до 1920. требао број Словена да нарасте на 186 милијона, а до године 1925. чак на 260 милијона.

Кад успоредимо број Словена са бројем сусједних несловенских народа, добићемо приближно овакову слику: Њемаца има у Европи око 77 милијона, Талијана 30 милијона, Румуна 8 милијона, Мађара 9 милијона, Грка 5 милијона, Албанеза 1 милијон 850 хиљ., Турака 12 милијона (у Европи само 1 милијон). Свију тих народа скупа има 133 милијона и 525 хиљада, дакле за 15 милијона мање него Словена.

У Русији ставује 72·2% цјеловупног Словенства, у Аустро Угарској 16·8%, у Њемачкој 2·8%, у Бугарској 2·2%, у Америци 2%, у Србији 1·7%, у Турској 1·6%, у Црној Гори 0·45%, у осталим државама 0·55%.

По вјероисповјести су између Словена 70%, т. ј. 103,740.000 православни, 2·3%, руски расколници 2·7%, унијати 23% т. ј 34,298.000 католици, 1% протестанта, 1% мухамеданци.

На крају расправља Флорински зеле «Српска Ријеч» о словенским књижевним језицима и политичким односајима између појединих словенских племена, жигошући словенску болест — неслогу! Она ражједа здрав организам словенски па се је бојати, да не буде од злих послједица по Словенство. Но статистички податци нашега великога брата и хладне бројке улијевају нам наде, да ће послије свију препрјека и невгода ипак побједити здравим реалним душевним животом прожмана идеја словенског јединства, и олакшати терет све потиштене браће.

Честитка.

Поводом сјајне побједе чисто српске самосталне странке на саборским изборима, ми потписани њени изборници, осећамо се дужним, да вођству странке, свемудром Trifolium-у у Загребу, изјавимо своје особито задовољство и приопћимо ову нашу срдачну честитку:

»Срце нам од радости игра, душа нам плива у мору миља, а ноге клецају од узбуђења. А за тако блажено душевно стање теби Trifolium-е, једино имамо захвалити.

Ти си онај, који си на себе преузео тешку задаћу, да својим данајским лукавством оживотвориш оне пусте жеље хрватских шовена, које није могла ни груба сила хрватских банова остварити.

Ти си својом ванредном бистрином ума, измислио метод, којим ћеш ма код једног дела простодушног али витешког српског народа, који живи на пољанама миле нам мајчице Хрватске, угасити жарки пламен српског родољубља.

Ти под досетљивом иликом »народне слоге« водиш нашу одређену и вером одељену браћу Србе у свети храм истинитог Хрватства, над којим лебде благослови безгрешних католичких бискупа.

Ти нас издашно помажеш у нашој оправданој тежњи, у реализацији наших хрватских народних идеала, по неумрлом Старчевићу у аманет нам остављених.

И ми мирне душе потписујемо по теби предложени искрени хрватско-српски споразум. Мы се не бојимо ни мало проклетства нашега потомства, кад за темељ тога споразума служи наш правашки програм од год. 1894.

Али шта да ти даље бесмртни Trifolium-е рећамо тачке нашег уговора, кад су оне и теби а и целом свету познате; доста је ако на концу примећујемо још ово:

Као што ми не поричемо твоје велике заслуге, које си стекао у пропагирању народног јединства и с тим скопчане хрватске идеје, исто тако мораш и ти признати, да не би тако побједоносно са изборног бојишта изашао, да ти није било наше помоћи, а особито би у Срему зло прошао.

Ти давлем видиш, да се ми узајамно помажемо, па се с тога не плаши претњама с које стране оне долазиле; само се чврсто држи на пег углављеног споразума, па ће њиме обе стране користи: Ми ћемо без муке доћи до испуњења наших шовенских хрватских захтева, а ти ћеш такођер без муке доћи до свог главног циља: посланачких мандата. — Тако ће обе стране задовољене бити!

Изборници:

Хрвати католичке вере,
Хрвати јеврејске вере,
Земаљски чиновници.

Вести из места и са стране.

Сеоба у Америку.

И ако се силан свет враћа из Америке, јер тамо нема и поред највећих жртава и труда ни уде зараде ни хлеба ипак се налазе још бездушни агенти, која лакоумни свет наговарају да се сели у Америку. Амерички лист „Досељеник“ који излази у Њујорку пише о том ово: На жалост из Угарске стижу још досељеници, који немају појма о јадним и судбоносним приликама које владају овде данас. Та код куће могу бар наћи крова и коре хлеба, а овде неће наћи ни то. Верујемо да им није лако ни тамо но овде долазе из зла у горе, из беде у пропаст. Прошле недеље дошло је 613 досељеника из Угарске, и то 104 Мађара, 291 Словак, 77 Немаца 104 Хрватг и 37 Румуна. Јадници ти молиће Бога да што пре угледају опет своју домовину. Власти би требале свугде да упозоре свет на ужасне прилике које овде владају а бездушне лажовске агенте најстрожије да казне.

Штесељ помилован.

Из Петрограда јављају да је цар помиловао Штесеља. Као што је познато Штесељ је од војног суда осуђен на сирт, но цар је казну променуо у десет година затвора у тврђави. Ублажио је и казну генерала Фока.

Венчање и 3 киле меса.

Румском „Радикалу“ пишу из једног сремског села: Зна се, да по решкрипту од 1868. год. мора свештеник бесплатно венчати, али код нас је друкчије. Наш попа Р. М. тражи за венчање наплату. И кад то не иде у новцу, а он тражи макар и у парави. Тако је недавно један сиромашан пар хтео да се венча и то на јутрењу. Али попа је затражио и од њих наплату, па кад нису имали друго шта да му дају, тражио је макар 3 киле меса. Ово је горе од Шајлока; он је бар тражио само 1 фунту меса.

Ухваћен аустро-угарски официр као шпијон.

На талијанској граници ухватила је талијанска полиција једног аустро-угарског официра, поручника, и нашла код њега две фотографске плоче, са снимцима Тонадског Кланца и његових утврђења.

Ново златно поље у Невади.

Неколико рудара из Невде кренуше се пре четири недеље на пут, да траже посла. Једног вечера наместише себи ноћну постељу под једном стеном, на својих двадесет корачаји од друма. Ту су чекићима куцали по камену и нађу, да ту има злата, поправе рупе и даду се на посао. На читаве миље одатле не беше љутсвога сировишта. За своје три недеље постаде то место сасвим познато, и ту се сад већ диже најновија варош Сједињених Држава: Равида. Промет је већ врло жив. Редовне везе има на читавих десет страна, и то помоћу автомобила. Има већ и своје четворе новине, три банке, четири велика хотела и око 300 кућа, све у облику шатора. Становника има већ преко четири хиљаде.

Позориште као лечилиште.

Како јавља лист „Минхнер Најесте Нахрихтен“, уведен је у штудгарско дворско позориште један озонски апарат за чишћење ваздуха. Кад се ступи у позориште, човек не осећа да је у затвореној одаји, већ од оног озона, много лакше дише и чисто мисли да је гдегод под ведрим небом. — Тек кад апарат сувише много ради, осети се и фосфорски задах. Озонисање ваздуха не само да га чисти и да уклања многе опасности за здравље, које настају, кад се у једном затвореном месту накупи сувише много света, већ оно и по себи врло добро утиче на наше здравље, покреће црева на рад, поправља бубреге и апетит, умножава гвоздене састојке у крви, итд. И тако слушалац има два уживања, али ако му се случајно не свиди игра на бини а он бар може да се надише чистог ваздуха. Ова корисна установа јаначно ће се убрзо раширити по свету и увести у све затворене просторије, у којима се скупља већа гомила света.

Против ватре.

Недавно је гомила деце у американској школи изгубила живот у ватри. Узрок томе не беше само ватра, већ још више то, што се деца преплашила и загушила излазе. Американци су већ поодавна дошли на мисао, да би се деца могла спасти, кад би се обучила, како се треба држати кад у школи избије ватра. Како из Њујорка јављају, та је поука ових дана показала велик успех. У Клинктону је у једној школи избила ватра. Деца су се држала даваних знакова за излаз, излазила су без икакве превелике хитње кроз густе димове и најзад су изашла сва до једног. При том су деца још била одушевљена и певала патриотске песме. Шта вреди присебност!

Искочио воз из шина.

На сибирској прузи искочио је један поштански воз из шина. Погинуло је 12 особа, а рањено је 43, одо тог броја 36 тешко рањених.

Брзојави „Застави“

Стигли 26. фебруара.

Дунавско-јадранска железница.

Београд. Српска влада ће кроз дан-два званично покренути код Порте питање о дунавско-јадранској железници која би се састојала из два дела и то српског: од Дунава до Мрдара (Преполца) на српско-турској граници; и турског дела: од Мрдара преко Приштине и Призрена до Сан-Ђовани ди Медуе, пристаништа на Јадранском Мору. Један крак који би полазио у најзгодније тачке те пруге изашао би до којег црногорског пристаништа.

Угарски сабор.

Будимпешта. Др. Манојловић говори против ревизије пословника.

Дисиденти склапају данас странку и утврђују програм

Главни уредник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Константин Брадваровић.

Трговина.

НОВИ САД, 26. фебруара 1908 године

Пшеница прве каквоће 23 к. — до 23 к. 20 п.	све од 100 кила.
Пшеница нова 22 к. 60 п. до 22 к. 80 п.	
Пшеница средња 22 к. 20 п. до 22 к. 40 пот.	
Пшеница лакша 22 к. — п. до 22 к. -- пот.	
Кукуруз у зрну н. 12 кр. 20 п. до 12 кр. 40 п.	
Кукуруз у клипу н. — кр. — п. до кр. — п.	
Маст 132 кр. — п. до — кр. — пот.	
Сланина 132 кр. — пот. до — кр. — п.	
Сланина пушена 132 кр. — п. до — кр. —	
Свињи угојени тешки 86 до 88 пот.	кила
Свињи средњи . . 82 до 84 пот.	
Свињи лаки . . . 76 до 80 пот.	

Теоци 64—72 по кили
Овци пар ——— кр.
Јагњци 20—32 пар

Стање воде код Новог Сада.

25. фебруара било је 323
26. фебруара било је 319

СКОТОВА ЕМУЛЗИЈА

има особит ојачавајући утицај на читав организам лечи и спажи плућа. — Кашаљ и назеби ма како да су застарела и упорна брзо их надјача Скотова емулзија. Чак и онима, који пате од несвестице пружа олакшања

Скотова Емулзија

и претпоставља кад би се лечење за времена почело и потпуно и трајно оздрављење.

Цена оригиналној боци
2 Кр. 50 пот.

Може се добити у свима апотекама

марком само са Право — рибаком — као знак заштите Скотовог поступка.

1202 8—5

II. СРПСКО ПОТРОШАРИНСКО
УДРУЖЕЊЕ
У ЧУРУГУ
продаје из слободне руке своју
шпецерајску радњу.

260 1—2

ПОЗИВ.

П. н. господа деоничари

СРПСКЕ КРЕДИТНЕ БАНКЕ у Броду н|С.

позивају се овим учтиво да изволе доћи на

ТРЕЋУ РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

која ће се одржати 9. (22.) марта 1908. год. у 3 сата после подне у банчиним просторијама са следећим

ДНЕВНИМ РЕДОМ:

1.) Избор перовође, 3 деоничара за оверење скупштинског записника и три бројача гласова.

2. Оверење присутних чланова.

3. Извештај управног и надзорног одбора о раду банчином у 1907. години и поднашање закључних рачуна за 1907.

4. Решавање о предлогу управног и надзорног одбора гледе поделе чисте добити за 1907. годину.

5. Давање опросвице члановима управ. и надзорног одбора.

6. Предлог управног одбора за промјену чл. 8., 19., 35., 45., и 61., друштвених правила.

7. Избор управног и надзорног одбора према правилима.

8. Овлаштење управног одбора банке за оснивање специјалног резервног фонда у смислу чл. 63. друштвених правила.

9 Решавање о евентуалним предлозима, ако би у смислу чл. 22. тачка д. оваки поднети били.

Управни одбор

Српске Кредитне Банке у Броду н|С.

Напомена. Чл. 19 Деоничари, који желе суделовати на скупштини, морају своје деонице до дана или на сам дан скупштине депоновати банци или поднети доказ да су их најмање 3 дана пре окупштине депоновали:

У Загребу: код Српске Банке д. д.
„ Бањалуци код Српског кредитног завода, филијале Прив. земаљске банке за Босну и Херцеговину.
„ Мостару: код Српске банке, филијале Прив. земаљске банке за Босну и Херцеговину
„ Сарајеву: код Срп штед. или Прив. зем банке за Бос. Херцеговину.
„ Приједору: код Прве српске штедионице д. д.
„ Д. Тузли: код Филијале Прив земаљске банке за Босну и Херцеговину, Српског кредитног завода.

У Бјељини: код Филијале Прив. зем. банке за Босну и Херцеговину.
„ Брчком: код Српске трговачке Банке д. д., филијале Прив. земаљске банке за Босну и Херцеговину.
„ Бос Новом код Српске штедионице д д
„ „ Шамцу „ Испоставе Привилеговане земаљске банке за Босну и Херцеговину.
„ Н Градишци „ Српске штедионице.
„ Пакрацу код Српске штедионице
„ Окучанима „ Српске штедионице.

Имовина. **Рачун изравнања на дан 31. дец 1907. год.** **Дуг.**

	Круна	п.		Круна	п.
Готовина:			Деоничка главница:		
у благајни — — — — — —	30008	51	3000 деоница по К 200 — — —	600000	—
на жиро рачуну код А.-Угарске банке	20311	19	Резервни фонд — — — — — —	33027	78
код поштанске штедионице — —	4652	79	Резервни фонд за курзуалне диференције	350[illegible]	21
„ страни новчани завода — — —	36404	21	Улози:		
у разним валутама — — — —	1109	06	на уложне књижице — — — —	452193	27
Менице:			„ текућим рачунима — — —	98536	37
портфељске — — — — — —	646906	24	„ редовну недељну штедњу — —	14330	60
реалног кредита — — — — —	204891	62	Разни повериоци — — — — — —	1436041	41
инкасо менице — — — — —	1788	40	Остављачи остава:		
у ресконту — — — — — —	1343000	83	на чување и руковање и по кредитима	610227	19
Папири од вредности — — — — —	85773	55	Неисплаћена дивиденда — — — —	3316	50
Разни дужници:			Преносни рачуни — — — — — —	7068	93
на текућем уз подлогу и на привременом рачуну — — — —	165440	76	Чиновнички потпорни фонд — — —	1572	99
Зајмови:			Чист добитак — — — — — —	52182	76
на непокретности — — — — —	81036	—			
„ залоге — — — — — —	7937	—			
„ редовну недељну штедњу — —	2556	66			
Непокретности:					
властита кућа — — — — —	60000	—			
Оставе:					
на чување и руковање — — —	34570	88			
као подлога за кредите — — —	575656	31			
Намештај и прибор:					
намештај и канц. прибор по отпису —	8000	—			
Основни трошкови по отпису — — —	2000	—			
	3312004	01		3312004	01

Губитак. **Рачун губитка и добитка на дан 31. дец. 1907. год** **Добитак.**

	Круна	п.		Круна	п.
Камате:			Камате:		
на улоге, употребљене кредите и порез на камате — — — —	151585	74	од меница, зајмова, текући рачуна и вредносни папира — — —	231458	99
Трошкови:			Провизије — — — — — — —	13333	52
плате, награде, канц. трошкови, поштарина огрев и осветљење — —	24038	42	Приход од непокретности — — — —	2150	—
Порез:			Пренос добити из године 1906. — —	2864	78
пословни порез и општински прирез	8435	80			
Отписи:					
од намештаја и прибора и основни трошкови — — — — —	2504	25			
од заводске куће — — — — —	1436	58			
разно — — — — — — —	9623	74			
Чист добитак — — — — — —	52182	76			
	249807	29		249807	29

За књиговодство Српске Кредитне Банке д. д. у Броду н|С.

Воривој Путник. 222 2—3 Коста Јовановић.

Штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.